

Beslutad av: Kommunfullmäktige	Dokumenttyp: Strategi
Dokumentansvarig: Hållbarhetsstrateg	Giltighetstid: Tillsvidare
	Gäller från: 2023-06-22
	Diariernr: SÄK.2023.11

Hållbarhetsstrategi

2023-2030

Ändringsförteckning

Datum	Ändring
2018-02-22 KF § 14	Antagen i kommunfullmäktige (Hållbar framtid för alla) dnr Dia.2018.183
2023-06-22 KF § 55	Reviderad

Innehållsförteckning

Om Strategin	3
Kommunens strategier i linje med varandra.....	4
Planering, genomförande och uppföljning	4
Prioriterade områden.....	4
Globala och nationella strategier	4
Agenda 2030.....	4
Hållbar utveckling.....	5
Hållbarhet i tre dimensioner	5
Munkmodellen – samspel och beroende mellan hållbarhetsdimensionerna	6
Hållbar utveckling i Åre kommun	7
Social hållbarhet i Åre kommun	9
Jämlikhet	9
Trygghet och demokrati	9
Ekologisk hållbarhet i Åre kommun.....	11
Miljö kvalitet.....	11

Hållbara transporter	11
Hållbara bostäder och lokaler.....	11
Ekonomisk hållbarhet i Åre kommun.....	13
Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt.....	13
Cirkulär ekonomi och en hållbar upphandling.....	13

Om Strategin

Tillsammans skapar vi en hållbar framtid för alla i storslagen fjällmiljö

Så lyder Åre kommuns vision sedan 2018. Visionen tydliggör att Åre kommun är en viktig samhällsbyggare som tillsammans med andra ska utvecklas och växa på ett hållbart sätt. Sedan 2021 har visionen kompletterats och tydliggjorts genom en visionsberättelse som utgår från medborgarnas tankar, drömmar och åsikter om Åre kommuns vägval fram till år 2050.

Hållbarhetsfrågorna har sin utgångspunkt i kommunens vision och strävar efter att skapa en god livsmiljö för samtliga invånare i Åre kommun. Hållbarhetsstrategin beskriver hur Åre kommun ska arbeta internt med hållbar utveckling för att nå målen i Agenda 2030. Den ska tydliggöra, synliggöra och hålla ihop kommunens verksamhet gällande hållbarhetsarbetet. Strategin ska definiera vad hållbar utveckling betyder samt att den pekar ut riktningen för hur Åre kommun arbetar med hållbar utveckling.

Strategin är Åre kommuns styrdokument för hållbarhetsarbetet inom våra kontor och i våra verksamheter. Strategin gäller för kommunens alla verksamheter och dess majoritetsägda bolag.

Åre kommuns hållbarhetsarbete bygger på ett holistiskt synsätt, det vill säga att vi ser sammanhanget och helheten och strävar efter att finna en balans mellan de tre hållbarhetsdimensionerna, ekologisk-, ekonomisk och social hållbarhet. Avgörande för ett levande hållbarhetsarbete är långsiktighet och samarbete över gränserna inom kommunorganisationen, mellan kommun och region, samt genom partnerskap med medborgare, civilsamhällets organisationer, statliga myndigheter, näringsliv och akademien.

Att arbeta med hållbarhet kräver ett aktivt ställningstagande. Det måste synas hur kommunen arbetar för att ta steg mot en hållbar framtid både i beslut och i verksamheternas dagliga arbete.

Att ställa om kommunens arbete till ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbart samhälle är ingen liten uppgift. Det kan kännas svårt och till och med överväldigande. Denna strategi ska fungera som ett stöd till att ta steg i rätt riktning. Den tar sikte på framtida utmaningar och identifierar de centrala arbetsområden som Åre kommun klarar av och behöver fokusera på idag för att nå hållbarhetsmålen i Agenda 2030, så att Åre kommun ska vara en bra plats att leva bo och utvecklas i även i framtiden.

Visionsberättelsen till vision 2050 Åre kommun

1. **DELAKTIGHET.** Åre kommun ska göra det möjligt för medborgare att vara delaktiga i och kunna påverka beslut som har betydelse för kommunens utveckling.
2. **JÄMLIKHET.** Åre kommun ska aktivt arbeta för att utjämna ojämlika förutsättningar i bygderna samt identifiera bygdernas möjligheter och stärka dem.
3. **MÅNGFALD.** Åre kommun ska aktivt arbeta för mångfald bland invånare, inom näringslivet, kulturen och bland fritidsaktiviteter.
4. **HÅLLBARHET.** Åre kommun ska aktivt arbeta för hållbar utveckling av miljön, ekonomin och den sociala hållbarheten.
5. **FRAMFÖRHÅLLNING.** Tillgången av kommunal service i Åre kommun ska gå i takt med tillväxt och inflyttning.
6. **ANSVAR OCH RIKTNING.** Åre kommun ska ta ansvar, modiga beslut och visa tydlig riktning.
7. **VÄRNA OCH VÅRDA NATUREN.** Åre kommun ska värna och vårda den storslagna naturen. Utveckling behöver ske hållbart. Det ska finnas möjlighet för alla att vistas i naturen.
8. **UTVECKLA MED EFTERTANKE.** Åre kommun ska utvecklas med eftertanke. Vid nybyggnationer ska kommunen beakta en estetiskt tilltalande utformning, värna kulturmiljöer och ta hänsyn till naturen.

Kommunens strategier i linje med varandra

Åre kommun har flertalet strategier, planer och styrdokument som ska linjeras med varandra. Hållbarhetsstrategin ska därmed också förstärka och förtydliga dessa. För att strategin ska bidra till en gemensamt sammanhållen riktning tar den avstamp i kommunens vision och tillhörande visionsberättelse.

Planering, genomförande och uppföljning

Till hållbarhetsstrategin ska handlingsplaner för hållbar utveckling tas fram som ska fungera som kommunens operativa verktyg. Handlingsplanerna kommer att vara en del av kommunens ordinarie verksamhetsplanering. Varje verksamhet ska utifrån strategin ta fram aktiviteter med tydliga mål, tidsplan samt budget.

Genom att verksamheterna själva tar fram aktiviteter och åtgärder uppmuntras ett gräsrotsengagemang och det skapas ett tryck underifrån som innebär att drivkraften kommer från medarbetarna. En delaktighet

skapas som är svår att uppnå med en uppifrån-nerstyrning.

Åre kommuns hållbarhetsarbete ska följas upp varje år genom utvärdering av indikatorerna i målområdet God ekonomisk hushållning. Denna redovisning ska göras i samband med kommunens årsbokslut.

Hållbarhetsstrategin revideras en gång per mandatperiod.

Prioriterade områden

För att nå en hållbar utveckling utifrån Åre kommuns förutsättningar och utmaningar har ett antal prioriterade områden valts ut som mest relevanta för Åre kommun, baserat på information från databaser så som Kolada och SCB. Varje prioriterat område är kopplat till ett eller flera mål inom Agenda 2030. Vårt fokus kommer att ligga på dessa områden de närmaste åren men för att nå hållbar utveckling så behöver vi långsiktigt arbeta med samtliga mål i Agenda 2030.

Varje prioriterat område kommer att konkretiseras i de handlingsplaner som ska tas fram genom mål, åtgärder och indikatorer kopplade till God ekonomisk hushållning.

Globala och nationella strategier

Det finns ett antal mål och strategier på global, nationell och regional nivå som Åre kommuns hållbarhetsstrategi utgår från.

Agenda 2030

Den 25 september 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda för hållbar utveckling som innehåller sjutton globala mål som ska uppnås till år 2030. Globala målen har i sin tur 169 delmål och drygt 230 globala indikatorer för hur arbetet ska genomföras och följas upp.

Globala målen och Agenda 2030 är den mest ambitiösa överenskommelsen för hållbar utveckling som världens ledare någonsin har antagit. I begreppet hållbar utveckling integreras de tre dimensionerna av hållbarhet: social, ekonomisk och miljömässig.

Exempel på nationella styrdokument som hållbarhetsstrategin förhåller sig till är miljö kvalitetsmålen och folkhälsomålen.

Hållbar utveckling

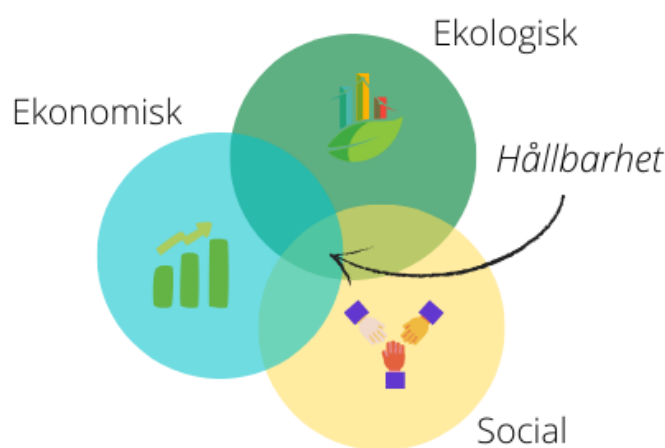
Åre kommun utgår från den så kallade Brundtlandkommissionens definition av hållbar utveckling. *Hållbar utveckling är utveckling som tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.* Brundtlandkommissionens definition omfattar hållbar utveckling utifrån tre dimensioner; ekonomisk, ekologisk och social. Det finns flera sätt att förklara hur Agenda-2030, de globala målen för hållbar utveckling, hänger ihop. Det enklaste är genom denna modell.

Hållbarhet i tre dimensioner

Ett socialt hållbart samhälle är jämställt och jämlikt. Vilket innebär att alla människor är inkluderade – oavsett kön, utbildnings- och inkomstnivå, social status, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, bostadsort, sexuell läggning, könsöverskridande identitet och uttryck, ålder och funktionsnedsättning. Social hållbarhet är av avgörande betydelse för det demokratiska samhället och gör det anpassningsbart och motståndskraftigt för påfrestningar. En central målsättning inom social hållbarhet är att skillnader i levnadsvillkor mellan individer och grupper ska utjämnas.

Det ekonomiska perspektivet handlar om att skapa stabila och sunda ekonomiska förhållanden. En stabil ekonomi ger goda förutsättningar till att investera i ett hållbart välfärdssamhälle över tid. Ekonomisk tillväxt skall ske på så sätt att det inte får negativa konsekvenser på ekologisk och social hållbarhet. Det är därför viktigt att ekonomiska modeller och indikatorer, liksom investeringsströmmar anpassas för att inkludera social och ekologisk hållbarhet.

Det ekologiska perspektivet innebär att vi inte ska överexploatera jordens resurser, utan att se till att vi utvecklar samhället i samklang med och nyttjar naturen inom de gränser som ekosystemen klarar av.

Hållbarhet är vad som uppstår i skärningspunkten mellan de tre dimensionerna. De 17 globala hållbarhetsmålen är uppbyggda efter denna princip

Nuvarande och kommande generationer är beroende av att naturen är uthållig och stark för att kunna tillgodose dagens och framtida behov.

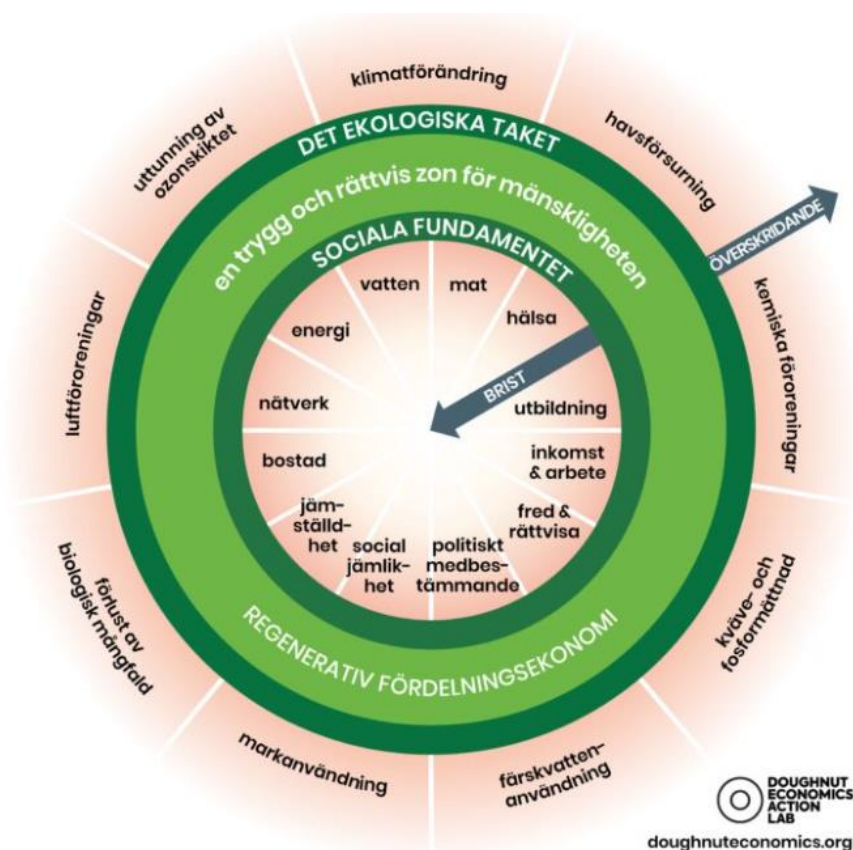
Den ekologiska hållbarheten är den del av hållbar utveckling som beskriver förutsättningarna och ramarna för att kunna uppnå social och ekonomisk hållbarhet nu och för kommande generationer.

Munkmodellen – samspel och beroende mellan hållbarhetsdimensionerna

Ett mer nyanserat sätt att förklara relationen mellan de ekologiska-, sociala- och ekonomiska dimensionerna i hållbarhet erbjuder munkmodellen eller "the doughnut-model". Den är framtagen som en ekonomisk modell där den ljusgröna delen, själva "munken" utgör utrymmet för ekonomisk utveckling. Den yttre mörkgröna cirkeln markerar planetens ekologiska gränser som inte kan överskridas, medan den mörkgröna mittencirkeln symboliserar den sociala hållbarheten, de grundläggande förutsättningarna för mänskligt liv, exempelvis hälsa, utbildning, bostad, mat osv.

Munkmodellen utgår också från ett lokal-globalt perspektiv som inte bara fokuserar på hållbarheten i lokalsamhället utan även hur lokala beslut påverkar hållbarheten globalt.

Enligt Statistiska centralbyrån (SCB) är Sverige ett av få länder som har goda förutsättningar att nå de globala målen i Agenda 2030. Men det finns en skillnad mellan att vara bäst i världen och bäst *för* världen. När det gäller Sveriges påverkan på andra länders förutsättningar att nå de

globala målen ligger vi betydligt sämre till. Detta beror främst på att vi via handel med omvärlden importerar utsläpp av växthusgaser samt att Sverige bedriver vapenexport².

¹ <https://doughnuteconomics.org/>

² Genomförandet av Agenda 2030 i Sverige. Statistisk lägesbild (2020)

https://www.scb.se/contentassets/632aa89c7076419d8ec71340d738d761/mi1303_2019a01_br_x41br1902.pdf%20

Hållbar utveckling i Åre kommun

Prioriterade områden
inom social hållbarhet
bidrar till följande mål i
Agenda 2030

3 GOD HÄLSA OCH
VÄLBEFINNANDE

4 GOD
UTBILDNING

10 MINSKAD
OJÄMLIKHET

16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE
SAMHÄLLEN

Social hållbarhet i Åre kommun

Jämlikhet

Social hållbarhet stärker samhället på befolkningsnivå. Jämlikhet är en stark skyddsfaktor både för individen och för ett välmående samhälle. Det handlar dels om jämlika förutsättningar, t ex tillgång till skola, förskola, arbete, fritid, där man bor, men även om jämlik tillgänglighet utifrån individuella förutsättningar.

Vi ska sträva efter jämlika förutsättningar men även jämlik tillgänglighet

För att öka nivån av jämlikhet i ett samhälle är tillgång till utbildning och försörjning centralt. Utbildningsnivå har ett starkt samband med hälsa, livslängd och förmåga till försörjning.

Åre kommun har en stark arbetsmarknad med relativt låga krav på utbildningsnivå. Det gör det lätt att få arbete och är bra, särskilt för personer med låg utbildning som därmed har lätt att komma in på arbetsmarknaden. Det här återspeglas i Åre kommuns befolkning som har en relativt låg utbildningsnivå när det gäller eftergymnasial utbildning jämfört med riket. Det är i hög grad arbetsmarknadens efterfrågan som styr efterfrågan på högre utbildning. En avancerad arbetsmarknad betyder behov av högutbildade medarbetare och därmed ett behov av högre utbildning. I ett socialt hållbart samhälle finns möjlighet att leva och utvecklas under hela yrkeslivet. En mer varierad arbetsmarknad stimulerar kompetenshöjning, fortbildning och vidare utbildning. Det får effekten att utbildningsnivån ökar och därmed den sociala hållbarheten.

Antalet elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet har varierat över åren och skolan har arbetat hårt med flera åtgärder. Forskning

visar att det finns ett starkt samband mellan utbildning och hälsa. Antalet elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram på gymnasiet är en av de enskilt viktigaste faktorerna för folkhälsa och social hållbarhet.³ Eftersom det är en så pass stark skyddsfaktor bör behörighet till yrkesprogram på gymnasiet vara en central angelägenhet för hela kommunorganisationen. Detsamma gäller för dem som har svårigheter att genomföra sin utbildning och därmed kan ha svårare att komma vidare ut i arbete. För att stärka den sociala hållbarheten behöver kommunen ha bra stödfunktioner så att så många som möjligt av invånarna i Åre kommun har utbildning och arbete.

Trygghet och demokrati

Tillit och förtroende mellan medborgare och kommunorganisation är grunden för en fungerande demokrati. När tilliten och förtroendet sviktar ökar risken för segregation och utanförskap. Det skapar otrygga samhällen. SCB:s medborgarenkät visar oroväckande tendenser för Åre kommun. Det finns därför starka skäl att arbeta för ökat förtroende och tillit bland medborgare i kommunen. Det är en god investering, både på samhällsnivå och individnivå att motverka segregerade samhällen och sträva efter att bygga trygga, stabila och demokratiska samhällen

Stärkt demokrati handlar om ökad delaktighet och inkludering. Alla som bor och lever i kommunen ska ha möjlighet att påverka sin livsmiljö och sin livssituation genom möjlighet till delaktighet och inflytande i kommunens arbete.

Fokusområden

Öka jämlikheten med särskilt fokus på

- ett ökat antal elever som går ut årskurs 9 med behörighet till yrkesprogram på gymnasiet.
- en mer varierad arbetsmarknad och arbetskraft.

Stärka demokratin genom ökat inflytande och ökad delaktighet bland medborgare i Årekommun.

³ <https://www.folkhalsomyndigheten.se/publikationer-och-material/publikationsarkiv/u/utbildningsniva-och-halsa-hur-hanger-de-ihop/>

Prioriterade områden
inom ekologisk hållbarhet
bidrar till följande mål i
Agenda 2030

Ekologisk hållbarhet i Åre kommun

Miljökvalitet

Sveriges miljökvalitetsmål är det nationella genomförandet av den miljömässiga dimensionen av de globala målen och består av ett generationsmål, flertalet miljökvalitetsmål samt ett antal etappmål inom områden som avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Dessa miljökvalitetsmål följs upp årligen och sammanställs för varje enskilt län. Den senaste redovisningen av de tolv nationella miljömål visar på en negativ trend i Jämtlands län och det ser inte ut som att något av målen kommer att kunna nås med det arbete och de resurser som finns idag.

Det finns flertalet miljömål där Åre kommun kan arbeta med åtgärder för att bidra till bättre miljökvalitet. Mål som Åre kommun har mandat att arbeta med och som bör prioriteras är "Levande sjöar och vattendrag", "God bebyggd miljö" och "Ett rikt djur och växtliv". Genom att arbeta med strategisk planering för ett hållbart samhälle kan vi bidra till dessa mål vilket exempelvis skulle innefatta miljöhänsyn i detaljplaner, utveckling av VA-planen, förbättrad avfallshantering och strategisk klimatanpassning.

Även andra områden som rör grön infrastruktur, ekosystemtjänster, biologisk mångfald och vattenvård är viktiga att prioritera för att nå dessa eftersatta miljökvalitetsmål och för att få en bättre miljö i Åre kommun.

Hållbara transporter

Totalt sett står transporter för hälften av alla koldioxidutsläpp i Åre kommun. För att transportsektorn ska bidra till de nationella och regionala målen om ett fossiloberoende krävs kraftfulla åtgärder. Vi behöver arbeta för ett minskat transportbehov, ökad transporteffektivitet och ökad användning av kollektivtrafik. En förutsättning för detta är bland annat en förändrad samhälls- och infrastrukturplanering. Tillgängligheten behöver i större utsträckning lösas genom effektiv kollektivtrafik och förbättrade möjligheter att gå och cykla.

Personbilar står för den största andelen av utsläpp och de kommer att vara fortsatt viktiga i tätorter och framför allt i glesbygden där gång-, cykel- och kollektivtrafik inte är ett alternativ. Därför är det viktigt att tillhandahålla strategiskt placerad infrastruktur för

hållbara förnybara drivmedel och laddbara fordon, så att det går att bo och verka i hela kommunen.

Besöksnäringen är en stor industri i Åre kommun och för att klimatmålen ska nås behöver besöksnäringen fortsätta sitt arbete för minskad klimatpåverkan och styra bort från ohållbara resmönster. Det blir viktigt med goda tågförbindelser till och från Åre kommun, samt en möjlighet att röra sig inom kommunen utan tillgång till bil för en hållbar turism på sikt.

Hållbara bostäder och lokaler

Uppvärmning och drift av bostäder använder en övervägande del fossilfri energi och står för endast några få procent av de totala koldioxidutsläppen i Åre kommun. Däremot så är energianvändningen stor och nästan hälften av all el som konsumeras i kommunen används i bostäder. För att klara det ökade trycket som finns på energi och på elsystemet krävs det att energianvändningen minskar när det kommer till uppvärmning och drift genom energieffektiviserande åtgärder. Detta gäller för Åre kommuns egna fastighetsbestånd men det är även viktigt att den privata sektorn genomför dessa typer av åtgärder. Trots den stora användningen av förnybar och fossilfri energi i bostäder och lokaler så står bygg- och fastighetssektorn för cirka 20 procent av alla koldioxidutsläpp i Sverige. En stor del av dessa utsläpp uppstår under byggnadsprocessen och för att minska klimatpåverkan från denna bransch så behöver klimatsmarta lösningar användas under denna process. Det gäller vid planering av bostäder och lokaler, vid materialval och att i större utsträckning bygga klimatsmart sett till hela livscykeln.

Fokusområden

Åtgärder som bidrar till Miljökvalitetsmålen ska prioriteras och rapporteras årligen.

Åre kommun ska sträva mot ett fossilfritt och transporteffektivt samhälle.

Bostäder och lokaler i Åre kommun ska ha en fossilfri energianvändning och effektiv energianvändning i förhållande till fastighetens ålder och typ.

Prioriterade områden inom ekonomisk hållbarhet bidrar till följande mål i Agenda 2030

Ekonomisk hållbarhet i Åre kommun

Verka för varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk tillväxt

Kommunen skall bedriva en ekonomi där ingen generation ska behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat. Kommunen ska även bedriva sina verksamheter på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. För att kommunen skall klara en hållbar ekonomisk tillväxt är det viktigt att stärka ett lokalt starkt näringsliv och en växande arbetsmarknad. En växande arbetsmarknad är avgörande för att säkra ett stabilt skatteunderlag. En hög sysselsättning där alla som kan jobba har möjlighet till arbete bidrar till växande skatteintäkter och en social trygghet. En avgörande faktor för att lyckas med detta är en lyckad integration i samhället och en enkel väg att hitta jobb efter individuell förmåga.

Cirkulär ekonomi och en hållbar upphandling

Åre kommun strävar efter att ställa om till en cirkulär ekonomi där en översyn av hur kommunorganisationens funktioner nyttjas kan vara ett första steg. Att de resurser som införskaffas delas mellan flera enheter i stället för att varje enhet köper eget. När varor och tjänster köps in är det viktigt att om hur länge de resurser som köps in används innan de skrivs av och ersätts. Kommunen arbetar också för att öka förutsättningarna för att komma uppåt i avfallstrappan, det vill säga att förebygga och minimera mängden avfall samt att förbättra

möjligheterna till återbruk och återanvändande. I Åre kommun finns redan idag många företag som arbetar aktivt med cirkulär ekonomi, där man genom följa de avtal som kommunen förhandlar fram, för att säkerställa att de produkter som används införskaffas till bästa pris, kvalitet samt att leverantören följer de krav som ställts vid upphandlingen. Det handlar också nytänkande skapat kedjor för att återanvända eller hyra produkter. Omställningen till en samhällsnyttig och cirkulär ekonomi är en viktig del för att bygga en hållbar välfärd. Det innebär en förflyttning från dagens linjära affärsmodeller som är optimerade för försäljningsögonblicket till verksamheter som främjadelningsekonomi och mer cirkulära affärsmodeller, som bland annat inkluderar återanvändning, uppgradering och återtillverkning.

För att en omställning ska vara möjlig måste alla samhällsaktörer bidra. Cirkulär ekonomi innebär att resurser kan behållas i samhällets kretslopp eller på ett hållbart sätt återföras till naturen och att avfall i princip inte uppstår. För en cirkulär ekonomi är det centralt att farliga ämnen inte kommer in i kretsloppet. Eftersom det innebär en mer effektiv användning av naturresurser är det även en möjlighet att sänka kostnader och öka konkurrenskraften för svenska varor och företag. Ökad hänsyn till sociala och miljömässiga aspekter kommer i stor utsträckning att både skapa efterfrågan och ställa krav på nya, mer hållbara och cirkulära affärsmodeller.

Fokusområden

Kommunen ska planera för att ha en långsiktig ekonomi i balans.

Kommunen ska arbeta för att stimulera sysselsättningen i kommunen.

Åre kommun ska ställa om till en cirkulär ekonomi.